

ARAŞTIRMA

ANNELERİN DOĞUM SONU GÜVENLİK HİSLERİ ÖLÇEĞİ: GEÇERLİK ve GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI*

Emine GEÇKİL** Vesile KOÇAK*** Kamile ALTUNTUĞ**** Emel EGE*****

Alınış Tarihi: 21.06.2016

Kabul Tarihi: 06.12.2016

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada annelerin doğum sonu ilk haftada güven hislerini ölçmek için Annelerin Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması amaçlanmıştır.

Yöntem: Annelerin Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliğinin test edildiği bu araştırma metodolojik türde bir araştırmadır. Araştırmanın örneklemini doğum sonu ilk hafta içindeki 222 anneden oluşmuştur. Ölçek uyarlamasında geçerlik çalışması için dil (uzman görüş), kapsam (Kapsam Geçerlik İndeksi-KGİ) ve yapı geçerliği (Doğrulamalı Faktör analizi); güvenilirlik için iç tutarlılık (Cronbach's alfa), madde analizleri ve zamana göre değişmezlik (test tekrar test) analizleri yapılmıştır.

Bulgular ve Sonuç: Ölçeğin KGİ puanı 0.89 olup kapsam geçerliği yeterlidir. DFA sonucunda $X^2=229.04$ (serbestlik derecesi = 129), $X^2/df=1.78$ ve $RMSEA=0.059$ bulunmuş olup model iyi/mükemmel uyuma işaret etmektedir. Ölçeğin madde ortalamaları 2.31 ± 1.10 ile 3.41 ± 0.80 arasında, madde-faktör yükleri .29-.89 arasında değişmekte, alt-üst %27'lik farklar bütün maddeler için anlamlı olup ($p<0.001$), Ölçeğin toplam Cronbach's alfa katsayısı .84 ve test tekrar test korelasyon .93 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar; Annelerin Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeği Türkçe formunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermiştir.

Anahtar kelimeler: Doğum Sonu dönem, anneler; güvenlik hisleri; hemşire; ölçek uyarlama

ABSTRACT

MOTHERS' POSTNATAL SENSE OF SECURITY SCALE: VALIDITY AND RELIABILITY

Aim: The aim of the study is to adaptation into Turkish of the Mothers' Postnatal Sense of Security Scale (PPSS) developed by Eva K Persson et al. (2007) for evaluating mothers' sense of security during postnatal first week.

Method: This methodological study is to test the validity and reliability of the Mothers' Sense of Security Scale. The samples of the study consist of 222 mothers who were on the postnatal first week. For the Construct validity was tested with a language validity (experts view), content validity index, and confirmatory factor analyses. For the reliability the internal consistency (Cronbach's alpha), item analysis and with unchangeably for the times (test re-test) were used

Results and Conclusion: (Content Validity Index) CVI score was found to be 0.89. This value showed that content validity of scale is efficient. Confirmatory factor analysis were found $X^2=229.04$ ($df=129$), $X^2/df=1.78$ and $RMSEA=0.059$ so the model signs good/perfect in unison. It is found that mean scores of scale's items changed from 2.31 ± 1.10 to 3.41 ± 0.80 , the item-factor loads changed from .29 to .89 and differences of 27% low-up were significant for all the items ($p<0.001$). Total Cronbach's alpha coefficient of the scale was detected as .84 and correlation of test re-test was detected as .93. The results showed that the Turkish version of Mothers' Postnatal Sense of Security Scale is valid and reliable scale.

Key Words: Postnatal period; mothers; sense of security; nurse; scale adoption

GİRİŞ

Doğum, çoğu aile için neşe getiren bir olaydır (Lee and Hsu 2012). Ancak, doğum sonunda ebeveynliğe geçiş nedeniyle yeni roller yüklenildiği için bazı sorunlar yaşanabilir

(Solmeyer and Feinmerg 2011). Anne ve babalar bu dönemde değişik düzeylerde stres veya anksiyete yaşayabilirler (Skreden, Skari, Malt, Pripp, Bjork, Faugli et al. 2012; Saisto, Salmela-

*18th Conference of the International Society of Psychosomatic Obstetrics and Gynaecology kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

** Doç.Dr. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hast. Hemş. AD

*** Arş. Gör., Selçuk Üni., Sağlık Bil. Fak., Doğum ve Kadın Hast. Hemş. AD, e-posta: and.sile@hotmail.com

**** Yrd. Doç. Dr. Necmettin Erbakan Üni., Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hast. Hemş. AD

***** Prof. Dr. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hast. Hemş. AD

Aro, Nurmi and Halmesmaki 2008). Özellikle anneler doğum sonu dönemde birçok talep ve beklentilerle karşı karşıya kalırlar. Bu beklentilere ek olarak ortaya çıkan sosyal ve duygusal değişimler de stres düzeyini artırır (Britton 2008). Bu dönem bütün aile üyelerinin aile içindeki değişime ve yeni rollere uyum sağlaması gereken zorlu dönemdir (Hanzak, 2005, Robertson and Lyons 2003). Ancak annenin artan yükü, stresi ve anksiyete düzeyi dikkate alındığında annenin bu süreci yönetme becerisi ve gücünün değerlendirilmesi önem kazanmaktadır (Kvistt and Persson 2009). Bebek bakımı konusunda annelere en önemli destek hemşireler tarafından verilmektedir (Fredriksson, Högberg and Lundman 2003; Waldenström, Rudman and Hildingsson 2006; Lundgren and Berg 2007). Hemşirelerin güçlendirici davranışlarının yanında aile üyelerinin yakınlaşma duygusu, annenin kendi kararlarını verebilmesi ve işlerini kendi kendine yapabilmesi de annenin kendini güvende hissetmesi açısından önemlidir. Ayrıca doğum sonu dönemde annelerin kendilerini fiziksel olarak iyi hissetmeleri ve babaların bakıma katılması da annelerin güvenlik hislerini geliştiren en önemli olaylardandır (Persson and Dykes 2009). Doğum sonu dönemde kendilerini güvende hissetmesi için hem annenin hem de babanın bebek bakımı konusunda bilgilendirilme ve desteklenmeye gereksinimleri vardır. Ancak annelerin fiziksel ve duygusal destek gereksinimleri çok daha fazladır. Yapılan çalışmalar annelerin maternal bakımdan memnun olmalarına karşın doğum sonu bakımdan memnun olmadıklarını göstermektedir (Waldenström, Rudman and Hildingsson 2006; Hodnett, Gates, Hofmeyr and Sakala 2007). Danbjorg ve arkadaşları (2014) doğum sonu dönemde ebeveynlerin gereksinim duyduklarında sağlık personeli ile iletişime geçmekte güçlük çektiklerini belirlemiştir (Danbjorg, Wagner and Clemensen 2014a; Danbjorg, Wagner and Clemensen 2014b). Johansson ve arkadaşları (2010) ise annelerin sağlık personelinin rahatsız etmek istemediklerini ortaya çıkarmıştır (Johansson, Aarts and Darj 2010). Bu çalışmalar annelerin doğum sonu dönemde hemşirelerin destekleyici rollerini yeterince hissedemediklerini göstermektedir. Son yıllarda doğum sonrasında annelerin hastanede kalış süresinin azalması; annenin doğum sonu servisinde aldığı bakım ve desteğin azalmasına ve ebeveynlerin bakım konusundaki sorumluluğunun artmasına yol açmıştır (Rudman

and Waldenstrom, 2007). Hemşireler bu dönemde ebeveynlerin gereksinim duyduğu bakım ve desteğin nasıl sağlanabileceğini araştıran çalışmalara yönelmiştir. Örneğin bir çalışmada, doğum sonu ebeveynlerin online olarak desteklenmesinin kendilerini daha güvenli hissetmesini sağladığı belirlenmiştir (Danbjorg, Wagner, Kristensen and Clemensen 2015). Doğum sonu dönemde; ebeveynlerin bu dönemi etkin yönetmesi onların gelecekteki iyilikleri ve ilişkileri için oldukça önemlidir (Howell, Mora and Leventhal 2006, Nilsson, Danbjorg, Aagaard, Strandberg-Larsen, Clemensen and Kronborg 2015). Çalışmalar, babanın ve annenin genel iyilik düzeyinin, hemşirelerin güçlendirici davranışlarının ve babanın gebelik sürecine katılımının doğum sonu güvenlik hissi için önemli olduğunu göstermiştir (Persson and Dykes 2009). Erken doğum sonu dönemde annelerin güvenlik hisleri maternal bakım, sosyal destek, kontrol hissi, annelerin kendi tutumları, genel iyilik hali ve eş desteği ile ilgilidir (Persson, Fridlund and Dykes 2007, Persson and Dykes 2009). Bebeklerin temel ihtiyaçlarını anlamaya ve karşılamaya başlamak eşlerin yeni ebeveyn rolleri ile ilgili güvenlik hislerini geliştirmektedir (Kvistt and Persson 2009). Anne ve babalar birbirine destek verirken, sorumluluk ve bebek bakımını paylaşmak onların duygusal olarak bağlanmalarına neden olmaktadır. Ebeveynlerin duygusal olarak bağlanmaları ve aile olarak bir arada olmaları doğum sonu erken dönemde güvenlik hislerini artırmaktadır (Persson and Dykes 2009, Hjalhmult and Lomborg 2012). Ebeveynlerin doğum sonu güvenlik hislerinin artması onların doğum sonu deneyimleri üzerine pozitif etki oluşturmaktadır (Persson and Dykes 2009). Doğum sonu erken dönemlerde anne ve yenidoğana yönelik komplikasyonların önlenmesi ve sağlık durumunun geliştirilmesinde sağlık profesyonellerine önemli görevler düşmektedir (Shaw and Kaczorowski 2007). Bu dönemde uygulanan hemşirelik girişimleri, annenin ve bebeğin fiziksel bakımını sağlayarak riskli durumların önlenmesine, ailenin yeni duruma fiziksel ve psikososyal yönden uyum sağlamasına yardım eder (James 2008). Annelerin doğum sonunda güçlenme, genel iyilik, aile bağlanması ve emzirme gibi alanlarda güvenlik hislerinin belirlenmesi, onların destek ya da bakım gereksinimlerinin belirlenmesi ve karşılanması açısından önemlidir. Ülkemizde annelerin doğum sonu güvenlik hislerini ölçen geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmış bir araç

bulunmamaktadır. Bu çalışma Eva K Persson ve arkadaşları (2007) tarafından geliştirilen Annelerin Doğum Sonu Güvenlik Hisleri

GEREÇ ve YÖNTEM

Araştırmanın Tipi: Annelerin Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliğinin test edildiği metodolojik türde bir araştırmadır.

Evren ve Örneklem: Araştırmanın evrenini Konya İl Merkezindeki 15, 17, 29 ve 48 nolu Aile Sağlığı Merkezlerinde hizmet alan ve doğum sonrası ilk bir hafta içerisinde olan anneler oluşturmuştur. Ölçek uyarlama çalışmalarında örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde ölçek madde sayısının 5-10 katı olması önerilmektedir (Şencan 2005; Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk 2012). Annelerin Doğum Sonu Güvenlik Hissi Ölçeğinde 18 madde bulunmaktadır. Bu araştırmada doğrulayıcı faktör analizi aşaması için madde sayısının 10 katından fazla sayıya ulaşılmış olup örneklem 222 anneden oluşmuştur. Ölçeğin zamana göre değişmezliğini sınamak için test-tekrar test için 42 anneye ölçek aralıksız yöntemle (20 dakika ara ile) iki kez uygulanmıştır. Annelerin çalışmaya alınma ölçütleri tek bebek dünyaya getirmiş olması, bebeğinde ve kendinde herhangi bir sağlık problemi veya komplikasyon olmaması, Türkçe okur yazarlığı olması şeklinde belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları: Verilerin toplanmasında kişisel bilgi formu ve Annelerin Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeği

Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliğini test etmek amacı ile yapılmıştır.

kullanılmıştır (EK 1). Kişisel bilgi formu; annelerin sosyo-demografik özelliklerini içeren 7 sorudan (yaş, eğitim durumu, çalışma durumu, aylık gelir durumu, yaşanılan yer, aile tipi kaçınıcı gebelik olduğu ve son doğum şekli) oluşmaktadır. Annelerin Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeği Eva K. Persson ve ark. (2007) tarafından geliştirilmiş, 18 madde içeren, 4'lü Likert tipi (1 Hiç Katılmıyorum, 2 Biraz Katılıyorum, 3 Oldukça Çok Katılıyorum, 4 Tamamen Katılıyorum) bir ölçektir. Ölçek annelerin doğum sonu ilk hafta güvenlik hislerini ölçmektedir. Ölçek puanlaması yapılırken 7, 8, 9 ve 11. maddeler ters çevrilmiştir. Ölçekten alınan puanlar 18-72 arasında değişmekte ve yüksek puan güvenlik hislerinin iyi olduğuna işaret etmektedir.

Verilerin Toplanması: Veri toplama formları Aile Sağlığı merkezlerine başvuran doğum sonu ilk hafta içerisinde olan annelere doldurtulup teslim alınmıştır. Veri toplama aracının doldurulması yaklaşık 15-20 dakikalık bir süreyi almıştır.

Verilerin Analizi ve Geçerlik-Güvenirlik Çalışmaları: Annelerin Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması aşamasındaki işlemler Şekil 1'de özetlenmiştir (Geçkil ve Tikici, 2015; Slavec and Drnovsek, 2012; Küçükgüçlü, Esen ve Yener, 2009).

Şekil 1. Ölçek Uyarlamada Kullanılan Aşamalar

İşlem Aşamaları	Yapılan Testler
Geçerlik	
Dil Geçerliği	İngilizce'den Türkçe'ye Türkçe'den İngilizce'ye Çeviri
Kapsam Geçerliği	Uzman görüşü alma ve Kapsam Geçerlik İndeksi (KGİ)
Yapı Geçerliği	Doğrulayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. Doğrulayıcı Faktör analizi için X^2 , X^2/df , RMSEA, RMR, SRMR, NFI, NNFI, CFI, GFI, AGFI, PGFI, AIC-Model ve ECVI-Model uyum indeksleri incelenmiştir. Uyum indeksleri referans aralıkları Tablo 2'de belirtilmiştir.
Güvenirlik	
İç Tutarlılık Analizi	Chronbach Alpha katsayısı
Madde Analizleri	Ortalama, standart sapma, madde çıkarıldığında Cronbach's alfa, madde faktör korelasyonu, alt-üst %27 arasındaki ortalama farkı için independent sample t testi ortak faktör varyansı için h^2
Zamana Göre Değişmezlik Test Tekrar Test	Pearson Momentler Korelasyonu katsayısı

Etik Boyut: Annelerin Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeğini geliştiren Eva K Pearson'dan e-mail yolu ile yazılı izin alınmıştır. Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi İlaç ve Tıbbi Cihaz Dışı Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik kurul izni alınmıştır. T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu

Başkanlığı Birinci Sağlık Hizmetleri Alanında Yapılacak Olan Araştırma Taleplerini Değerlendirme Komisyonuna 15, 17, 29 ve 48 nolu ASM'lerden gerekli izinler alınmıştır. Ayrıca çalışmaya katılma ölçütlerine uyan annelere araştırma hakkında bilgi verilmiş ve gönüllü katılım sağlanmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmaya katılan annelerin sosyo-demografik özelliklerine ait bulgular Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Annelerin Sosyo-Demografik Özellikleri (n=222)

Annelerin Özellikleri	Sayı	%
Eğitim Durumu		
Okuryazar- ilköğretim	144	64.9
Lise	46	20.7
Üniversite	32	14.4
Çalışma Durumu		
Çalışan	23	10.4
Çalışmayan	199	89.6
Gelir Durumu		
Yeterli	99	44.6
Kısmen	100	45.0
Yetersiz	23	10.4
Yaşanılan Yer		
Köy	41	18.5
Kasaba	17	7.7
Şehir	164	73.9
Aile Yapısı		
Çekirdek	159	71.6
Geniş	63	28.4
En Son Doğum Şekli		
Normal	144	64.9
Sezeryan	78	35.1
Ortalama ± SS		
Yaş	27.95±6.17	
Gebelik sayısı	2.32±1.24	
Ölçek toplam puan	55.09±9.19	

Tablo 1'de görüldüğü gibi annelerin %64.9'u okur-yazar ya da ilköğretim okulu mezunudur ve yalnızca %14.4'ü üniversite mezunudur. Annelerin sadece %10.4'ü ev dışında bir işte çalışmakta, %44.6'sı gelirini yeterli, %45'i ise kısmen yeterli bulmaktadır. Katılımcıların %73.9'u şehirde yaşamakta %71.6'sı çekirdek aile yapısına sahiptir. Annelerin %64.9'u son doğumunu normal vajinal yolla yapmıştır. Annelerin yaş ortalaması 27.95±6.17'dir. Annelerin Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeğinden aldıkları puanlar

18-72 arasında değişmekte ve toplam puan ortalaması 55.09±9.19'dur (Tablo 1). Persson, Fridlund, Dykes (2007), annelerin güvenlik hisleri ortalamasını 56.3 olarak bildirmiş olup sonuçların oldukça benzer olduğu görülmüştür.

Geçerlik Bulguları

Geçerlik bir ölçme aracının neyi ne kadar isabetli/doğru olarak ölçtüğünü göstermektedir. Ölçme aracının geçerliğini test etmek için birçok yöntem kullanılmaktadır (Erdoğan, Nahcivan ve Esin 2014). Bu çalışmada ölçeğin geçerliğini test etmek için dil, kapsam ve yapı geçerliği çalışmaları yürütülmüştür.

Dil Geçerliği: Ölçek öncelikle bir dil uzmanı ve alandan üç öğretim üyesi tarafından İngilizceden Türkçeye çevrilmiştir. Bu çeviriler sonucunda en uygun ifadeler seçilerek ortak bir çeviri oluşturulmuştur. Ölçeğin Türkçeden İngilizceye çevirisi (geri çeviri) bir dil uzmanı tarafından yapılmış ve orijinal ölçek ile uyumlu olduğu değerlendirilmiştir.

Kapsam Geçerliği: Türkçe ölçek kapsam geçerliği için uzman görüşüne sunulmuştur. Bu amaçla 6 Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği, bir Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, bir Psikiyatri Sağlığı Hemşireliği, üç Halk Sağlığı Hemşireliği olmak üzere toplam 11 öğretim elemanının uzman görüşüne başvurulmuştur. Ölçekteki her madde uzmanlar tarafından 1 (uygun değil), 2 (maddenin uygun şekle getirilmesi gerekir), 3 (uygun) ve 4 (çok uygun) şeklinde puanlanmıştır. Uzman değerlendirmeleri sonucunda her bir maddenin Kapsam Geçerlik İndeksi (KGİ-CVI) puanı hesaplanmıştır. KGİ puanı hesaplanmasında aşağıdaki formül kullanılmıştır (Polit ve Beck 2006; Erdoğan, Nahcivan ve Esin 2014; Geçkil ve Tikici 2015).

KGİ= Maddeleri "uygun" ve "çok uygun" olarak değerlendiren uzman sayısı/Toplam uzman sayısı

Bir ölçeğin kapsam geçerliğinin yeterli olması için KGİ'nin 0.80 üzerinde olması gerekmektedir (Bruns ve Grove 2009). Annelerin Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeğinin Türkçe

formunun KGI puanı 0.89 bulunmuş ve kapsam geçerliğinin yeterli olduğu belirlenmiştir.

Yapı Geçerliği: Bu çalışmada yapı geçerliğini değerlendirmek için Doğrulayıcı Faktör analizi kullanılmıştır. Doğrulayıcı Faktör analizi daha önceden tanımlanmış ve sınırlandırılmış bir yapının bir model olarak doğrulanıp doğrulanmadığının test edildiği güçlü bir analizdir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012). Önceden belirlenmiş olan faktör modelinin veriye uyumunun sağlanıp sağlanmadığını test etmede kullanılan en etkili analizdir ve ölçüm aracının düzenlenmesi, geliştirilmesi ve gözden geçirilmesi çalışmalarında çok kullanışlıdır. Ölçek maddelerinin daha önceden belirlenmiş olan yapılar (Faktörler) altında olup olmadığını doğrulamak amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi yapılması önerilmektedir. Özellikle kültürlerarası ölçek uyarılma çalışmalarında aracın hedef kültürdeki faktör deseni için doğrulayıcı faktör analizi ile başlanması önerilir. Annelerin Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeğinin orijinal kültürdeki faktör deseni ortaya konmuş ve faktörler belirlenmiştir. Bu nedenle ölçeğin geliştirilmesi sırasında belirlenmiş olan faktör deseninin Türk kültüründe korunup korunmadığı doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiştir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk 2012). Toplam 18 maddeden oluşan Annelerin Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeğinin Doğrulayıcı Faktör Analizi Path Diyagramı Şekil 2'de gösterilmiştir. Yol diyagramındaki gizil değişkenlerden (alt boyut/faktörlerden) gözlenen değişkenlere (maddelere) doğru yönelmiş olan tek yönlü oklar doğrusal ilişkiyi göstermektedir. Ve bu değerler her bir maddenin yer aldığı

faktörü ne kadar iyi temsil ettiğine dair bilgi vermektedir. Diyagramda, standardize edilmiş parametre değerleri incelendiğinde "Güçlendirici Davranış" alt boyutundaki maddelerin yüklerinin .80-.59 arasında, "Aileye Bağlılık" boyutunda .87-.67 arasında, "Emzirme" alt boyutunda .71-.52 arasında değişmektedir. "Genel İyiilik" boyutunda yer alan maddelerden 8, 9 ve 11. maddelerin madde yükleri .91-.20 arasında değişmektedir. Bu alt boyuttaki 10. maddenin madde yükü eksi değer vermiş olup -.07 olarak saptanmıştır. Ölçekte 10. madde dışındaki tüm maddelerin t değerleri 15.40 ile 2.83 arasında değişmektedir. Bu maddelerin t değerleri 2.56'nın üzerinde olduğundan ve bu maddelerin boyutlarıyla ileri derecede anlamlı ilişkiler sergilediği belirlenmiştir ($p < 0.01$). Orijinal ölçekte "Genel İyiilik" alt boyutunda yer alan 10. maddenin t değeri ve madde yükü düşük bulunmuş ve yer aldığı faktör ile anlamlı bir ilişki sergilemediği görülmüştür. Bu alt boyuttaki maddeler incelendiğinde diğer maddelerin ters ifade olduğu ve bu maddenin düz ifade olduğu görülmüş, sorunun kaynağının bu olabileceği düşünülmüştür. Ölçekte alt boyutu ile anlamlı ilişki vermemesine rağmen ölçeğin orijinalliğinin bozulmaması, uluslararası kullanılabilirliğinin sağlanması amacıyla 10. maddenin ölçeğin Türkçe formunda yer almasının uygun olduğu düşünülmüştür. Öte yandan madde analizlerinde 10. Maddenin analiz sonuçlarının iyi olması da maddenin ölçekte kalması fikrini desteklemiştir (Tablo 4).

Annelerin Güvenlik Hisleri Ölçeğinin Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyum indeksleri Tablo2'de verilmiştir.

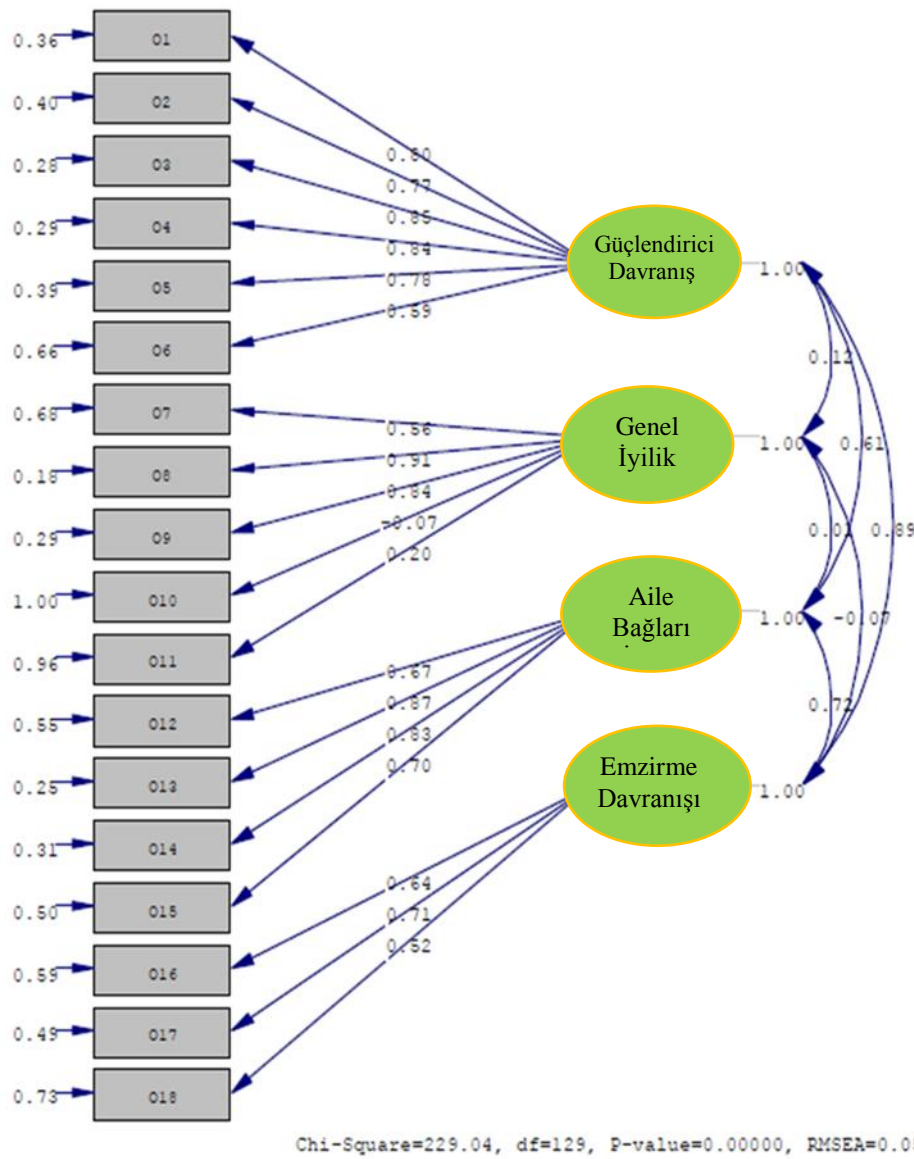
Tablo 2. Annelerin Güvenlik Hisleri Ölçeğinin Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyum indeksleri

Uyum Ölçütleri	Elde Edilen Değerler	Uyum İndekslerinin Kabulü için Kesme Noktaları
X^2	229.04 ($P < 0.000$)	$p > 0.05$ olmalı
X^2 / df	1.78	≤ 2 = mükemmel uyum
RMSEA	0.059	≤ 0.05 = mükemmel uyum
RMR	0.075	≤ 0.08 = iyi uyum
SRMR	0.075	≤ 0.08 = iyi uyum
NFI	0.885	≥ 0.90 = iyi uyum
NNFI	0.936	≥ 0.90 = iyi uyum
CFI	0.946	≥ 0.90 = iyi uyum
GFI	0.897	0= uyum yok, 1= mükemmel uyum
AGFI	0.864	0= uyum yok, 1= mükemmel uyum
PGFI	.677	0= uyum yok, 1= mükemmel uyum
AIC-Model		2015.5 < 2044.5 = Kabul
ECVI-Model		1.54 < 9.16 = Kabul

DFA sonucunda ölçeğin ki kare değeri = 229.04 (serbestlik derecesi-df = 129) ve $p < 0.000$ bulunmuştur. X^2 değerinin anlamlı p değeri vermemesi beklenir. Ancak bu değer genellikle örneklem veya değişken sayısının fazlalığına bağlı olarak anlamlı çıkmaktadır. Bu nedenle anlamlı p değeri ölçeğin uyumunun değerlendirilmesinde tek başına ele alınmamaktadır. Uyum yeterliliğini değerlendirmek için ölçeğin X^2/df incelenmektedir. Tablo 2’de görüldüğü gibi X^2/df (1.78) 2’nin altında bulunmuştur ve bu değer mükemmel uyumu işaret etmektedir

(Geçkil ve Tikici, 2015; Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk 2012).

Tablo 2’de görüldüğü gibi uyum indekslerinden RMSEA değeri mükemmel uyumu, RMR, SRMR, NFI, NNFI, CFI, GFI, AGFI ve PGFI değerleri iyi uyumu göstermektedir. Annelerin Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeğinin doğrulayıcı faktör analizi sonuçları bu uyum indeksleri açısından değerlendirildiğinde modelin iyi bir model olduğu ifade edilebilir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk 2012).

Şekil 2. Annelerin Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeğinin Doğrulayıcı Faktör Analizi Path Diyagramı

Güvenirlilik Bulguları

Annelerin doğum sonu güvenlik hisleri ölçeğinin güvenilirliğini değerlendirmek için iç tutarlık (Chronbach alfa katsayısı), madde analizleri ve zamana göre değişmezlik (test tekrar test) yöntemi kullanılmıştır.

İç Tutarlık Analizi: Ölçek ve alt boyutlarının Cronbach's alfa değerleri Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3. Annelerin Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeği Toplam ve Alt Boyutlarına Dair Chronbach Alpha Güvenirlilik Katsayıları

Alt Boyutlar ve Ölçek Toplam	Cronbach alfa
Güçlendirici Davranış	.883
Genel İyilik	.468
Aileye Bağlılık	.721
Emzirme	.725
Ölçek Toplamı	.844

Tablo 3'de görüldüğü gibi ölçeğin toplam Cronbach's alfa katsayısı .844, alt boyutlardan

güçlendirici davranış için .883; genel iyilik için .468; aileye bağlılık için .72 ve emzirme için .72'dir. Persson, Fridlund, Dykes (2007), orijinal ölçeğin Cronbach's alfa katsayısını .88 olarak bildirmiştir, sonuçlar benzerdir. Bu değer olabildiğince 1'e yakın olmalıdır ve bu değer .90 civarında olması "mükemmel", .80 "çok iyi" ve .70 civarında olması "yeterli" olarak kabul edilmektedir (Tezbaşaran, 1996; Özcan ve Balyer 2013). Bu çalışmada ölçeğin toplam Cronbach's alfa katsayısı .844 olması çok iyi olarak değerlendirilmiştir. Alt boyutlardan genel iyilik boyutunun Cronbach's alfa değeri .70'in altında bulunmuş olup bu boyutun tek başına kullanılmasını sınırlandırmaktadır.

Madde Analizleri: Tablo 4'de görüldüğü gibi ölçeğin madde ortalamaları $3.41 \pm .80$ ile 2.31 ± 1.10 arasında değişmektedir. Madde çıkarıldığında Cronbach's alfa değeri .82-.86 arasında değişmektedir. Madde faktör puan korelasyonları incelendiğinde 10. Madde hariç tüm maddelerin madde toplam puan katsayılarının 0.50 dan yüksek bulunmuştur.

Tablo 4. Annelerin Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeği Madde Analiz Sonuçları (n=222)

Maddeler	Ortalama	Standart Sapma	Madde Çıkarıldığında Cronbach's Alfa	r	Madde - Faktör Korelasyonu	Alt %27 (n=77)		Üst %27 (n=77)		Ortak Faktör Varyansı
						X	SS	X	SS	
Ö1	3.21	.94	.83	.84	1.75	.43	4.00	.00	-39.875	.70
Ö2	3.26	.90	.83	.80	2.03	.64	4.00	.00	-23.918	.65
Ö3	3.18	.89	.82	.86	1.95	.47	4.00	.00	-34.025	.73
Ö4	3.25	.91	.82	.87	2.02	.62	4.00	.00	-24.614	.73
Ö5	3.19	.96	.82	.82	1.85	.58	4.00	.00	-28.858	.66
Ö6	2.92	1.02	.83	.73	1.63	.49	4.00	.00	-37.723	.49
Ö7	2.50	1.15	.85	.70	1.00	.00	3.97	.18	-126.945	.57
Ö8	2.89	1.20	.85	.77	1.22	.42	4.00	.00	-51.895	.81
Ö9	2.81	1.15	.85	.81	1.32	.47	4.00	.00	-44.308	.78
Ö10	2.68	1.06	.85	.29	1.38	.49	4.00	.00	-41.339	.72
Ö11	2.31	1.10	.86	.58	1.00	.00	3.72	.45	-46.308	.53
Ö12	3.19	.92	.84	.79	1.97	.69	4.00	.00	-22.890	.59
Ö13	3.28	.89	.83	.89	2.08	.65	4.00	.00	-23.000	.79
Ö14	3.41	.80	.83	.86	2.35	.61	4.00	.00	-21.099	.75
Ö15	3.32	.85	.83	.80	2.23	.70	4.00	.00	-19.609	.64
Ö16	3.21	.93	.83	.76	1.90	.51	4.00	.00	-31.839	.46
Ö17	3.34	.84	.83	.75	2.22	.61	4.00	.00	-22.528	.53
Ö18	3.19	.95	.84	.75	1.87	.60	4.00	.00	-27.742	.34
Toplam	55.09	9.20	.844							

*p=.000

Madde toplam puan korelasyonunu 0.50'nin üstünde olması yeterli kabul edilmektedir (Karasar, 2012; Erdoğan, Nahcivan ve Esin 2014). Alt %27 ve üst%27'lik grupların madde puan ortalaması arasındaki farklar incelendiğinde tüm maddelerde anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($p < 0.001$). Bir maddeye alt ve üst gruplar tarafından gelen yanıtlar arasında anlamlı farklılık olması bu maddenin olumlu ve olumsuz tutumları ayırt edebilme özelliğinin olduğunu gösterir anlamlı farklılık olmayan maddelerin atılması gerekir (Tezbaşaran, 1996). Ortak Faktör varyansı (h^2) faktör analizi sonucunda faktörlerin her bir değişken üzerinde yol açtıkları ortak varyanstır. Bu değer, bir değişkendeki çıkarılmış faktörlerce açıklanan varyans oranını belirler. Bu değer 0.20 den düşük olması değişkenler arasında hetorejenliğin olduğunu düşündürür, h^2 değeri 0.20 den düşük olan maddelerin çıkarılması önerilmektedir. Burada h^2 değerleri 0.34-0.81 arasında değişmektedir (Çokluk, Şekercioğlu, Büyüköztürk, 2012).

Test-Tekrar Test Güvenirliği (test-re test): Test tekrar test güvenirliği bir ölçme aracının uygulamadan uygulamaya tutarlı sonuçlar verebilme ve zamana göre değişmezlik gösterebilme gücüdür (Tezbaşaran 1996; Gözüm ve Aksayan 2003). Bu test zaman içinde çok hızlı değişiklikler göstermeyen değişkenlerin ölçümü için uygundur. Test tekrar test uygulamasında aralıksız ve aralıklı olmak üzere iki yol vardır. Aralıksız yöntemde test gruba aralıksız ya da kısa bir dinlenmeden sonra uygulanır. Aralıklı yöntemde ise uygulamalar

arasında iki-dört hafta geçmesi önerilir (Gözüm ve Aksayan, 2003). Bu çalışmada aralıksız yöntem kullanılmış olup ölçek 42 kişilik bir gruba 20 dakika arayla iki kez uygulanmıştır.

Test tekrar test değeri Pearson Momentler Çarpımı ile .931 ($p = .000$) olarak hesaplanmıştır. Bu değer 1'e yakın olması ölçeğin ölçüm yeteneğinin zamana göre değişmezliğini göstermektedir (Gözüm ve Aksayan 2003, Geçkil ve Tikici, 2015).

Tablo 5. Annelerin Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeğinin Test-Tekrar Test Puanlarının Korelasyon Analizi

Ölçümler	Sayı	X±SS	r	p
Birinci Ölçüm	42	55.86 ± 8.61		
İkinci Ölçüm	42	56.70 ± 8.29	.931	.000

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada Annelerin Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeğinin (Parents' Postnatal Sense of Security-PPSS, Mothers Form) Türkçeye uyarlanması yapılarak geçerlik ve güvenirliliğini test edilmiştir. Analizler Annelerin Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirliliğinin yeterli olduğunu ortaya koymuştur. Annelerin Doğum Sonu Güvenlik Hisleri Ölçeği annelerin doğum sonu ilk hafta içindeki güvenlik hislerinin değerlendirilmesinde, güvenlik hislerinin geliştirilmesine yönelik hemşirelik girişimlerinin etkinliğinin ölçülmesinde ön test- son test ölçüm aracı olarak kullanılabilir.

KAYNAKLAR

Lee SY, Hsu HC. Stress and health-related well-being among mothers with a low birth weight infant: the role of sleep. *Soc Sci Med* 2012; 74: 958-65.

Solmeyer AR, Feinberg ME. Mother and father adjustment during early parenthood: the roles of infant temperament and coparenting relationship quality. *Infant Behav Dev* 2011; 34: 504-14.

Skreden M, Skari H, Malt UF, Pripp AH, Bjork MD, Faugli A, Emblem R. Parenting stress and emotional wellbeing in mothers and fathers of preschool children. *Scand J Public Health* 2012; 40: 596-604.

Saisto T, Salmela-Aro K, Nurmi JE, Halmesmaki E. Longitudinal study on the predictors of parental stress in mothers and fathers of toddlers. *J Psychosom Obstet Gynaecol* 2008; 29: 213-22.

Britton, J. R. Maternal anxiety: Course and antecedents during the early postpartum period.

Depression and Anxiety, 2008; 25: 793-800. DOI: 10.1002/da.20325

Hanzak E. A, Eyes without sparkle; A journey through postnatal illness. Oxford Radcliffe Publishing, 2005; 125(5): 239-40.

Robertson E, Lyons A , Living with puerperal psychosis: a qualitative analysis. *Psychology & psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 2003; 76(4): 411-31

Kvist L. J, Persson E. K, Evaluation of changes in postnatal care using the 'Parents' Postnatal Sense of Security' instrument and an assessment of the instrument's reliability and validity. *BMC Pregnancy Childbirth* 2009; 9: 35.

Fredriksson G, Högborg U, Lundman B, Postpartum care should provide alternatives to meet parents' need for safety, active participation and "bonding". *Midwifery* 2003; 19(4): 267-76.

- Waldenström U, Rudman A, Hildingsson I**, Intrapartum and postpartum care in Sweden: women's opinions and risk factors for not being satisfied. *Acta Obstet Gynecol Scand* 2006, 85(5): 551-60.
- Lundgren I, Berg M**, Central concepts in the midwife woman relationship. *Scandinavian Journal of Caring Sciences* 2007; 21: 220-8.
- Persson E. K, Dykes A. K**, Important variables for parents' postnatal sense of security: evaluating a new Swedish instrument (the PPSS instrument). *Midwifery* 2009; 25: 449- 60.
- Hodnett E, Gates S, Hofmeyr G, Sakala C**, Continuous support for women during childbirth. *Cochrane Database of Systematic Reviews*. 2007; 10.
- Danbjorg D. B, Wagner L, Clemensen J**, Do families after early postnatal discharge need new ways to communicate with the hospital ? A feasibility study. *Midwifery* 2014a; 30: 725-32.
- Danbjorg D. B, Wagner L, Clemensen J**, Designing, developing and testing an app for parents being discharged early postnatal. *J. Nurse Pract.* 2014b; 10: 794-802.
- Johansson K, Aarts C, Darj E**, First-time parents' experiences of home-based postnatal care in Sweden. *Ups. J. Med. Sci.* 2010; 115: 131- 37.
- Rudman A, Waldenström U**, Critical views on postpartum care expressed by new mothers. *BMC Health Serv Res* 2007; 7: 178.
- Danbjorg D. B, Wagner L. B. R, Kristensen B. R, Clemensen J**, Intervention among new parents followed up by an interview study exploring their experiences of telemedicine after early postnatal discharge. *Midwifery* 2015; 31: 574-81.
- Howell E. A, Mora P, Leventhal H**, Correlates of early postpartum depressive symptoms. *Matern Child Health J.* 2006; 10: 149-57.
- Nilsson I, Danbjorg D, Aagaard H, Strandberg-Larsen K, Clemensen J, Kronborg H**, Parental experiences of early postnatal discharge: A meta-synthesis. *Midwifery*, 2015; (31): 926-34.
- Persson E. K, Fridlund B, Dykes A. K**, Parents postnatal sense of security (PPSS): development of the PPSS instrument. *Scand J Caring Sci* 2007; 21(1): 118-25.
- Hjalnhult E, Lomborg K**, Managing the first period at home with a newborn: a grounded theory study of mothers' experiences. *Scand J. Caring Sci.* 2012; 26: 654-62.
- Shaw E, Kaczorowski J**, Postpartum care- What's new? *Curr Opin Obstet Gynecol*, 2007; (19): 561-7.
- James D. C**, Postpartum Care. (in) Simpson KR, Creehan A.(Eds). *Perinatal Nursing*. Lippincott Third Edition, Philadelphia, 2008; 473-5.
- Şencan H**, Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlik, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2005; 107-390.
- Çokluk Ö, Şekercioğlu G, Büyüköztürk Ş**, Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve Lisrel Uygulamaları, 2. Baskı, Pegem Akademi, Ankara, 2012; 177-400.
- Geçkil T, Tikici M**, Örgütsel Demokrasi Ölçeği geliştirme çalışması. *Amme İdaresi Dergisi* 2015; 48(4): 41-78.
- Slavec A, Drnovsek M**, A perspective on scale development in entre pre neurship research. *Economic and Business Review*, 2012; 14(1): 39-62.
- Küçükgüçlü Ö, Esen A, Yener G**, The Reliability and Validity of The Caregiver Burden Inventory in Turkey, *Journal of Neurological Sciences (Turkish)*, 2009; 26(1): 60-73.
- Erdoğan S, Nahcivan N, Esin N. M**, Hemşirelikte Araştırma Süreci, Uygulama ve Kritik. *Veri Toplama Yöntem ve Araçları & Veri Toplama Araçlarının Güvenirlik ve Geçerliği*. 1. Baskı İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2014; 193-233.
- Polit D. F, Beck C. T**, The Content Validity Index: Are You Sure You Know What's Being Reported ? *Critique and Recommendations*. *Research in Nursing & Health* 2006; 29 (5): 489-97.
- Bruns N, Grove S. K**, The practise of nursing research: Appraisal synthesis, and generation of evidence (6th ed.). *Nursing Standard*, 2009, 23(45): 30.
- Özcan K, Balyer A**, Liderlik Oryantasyon Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2013; 9(1): 136- 50.
- Tezbaşaran A**, Likert Tipi Ölçek Geliştirme Klavuzu, Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara, 1996; 27-36.
- Karasar N**, Bilimsel araştırma yöntemi (23. Basım)Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2012.
- Gözüm S, Aksayan S**, Kültürlerarası ölçek uyarlaması için Rehber II: Psikometrik Özellikler ve Kültürlerarası Karşılaştırma. *Hemşirelik Araştırma Dergisi* 2003; 1(5): 3-14.

EK 1. ANNELERİN DOĞUM SONU GÜVENLİK HİSLERİ ÖLÇEĞİ

MADDELER	Hiç Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Oldukça Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Doğum sonu servisinde ebe/personel olumlu ve destekleyici bir tutuma sahipti.				
2. Bana, doğum sonu servisinde ebe/personel tarafından yeterince pratik öneriler verildi.				
3. Bana, doğumdan sonra ilk hafta boyunca yeterli bilgi verildi.				
4. Doğum sonu servisinde iken kendimi güvende hissettim.				
5. Doğum sonu servisinde iken ebe/personel tarafından cesaretlendirildim.				
6. Doğum sonu servisinde kaldığım süre boyunca karar verme sürecine katıldığımı hissettim.				
7. Doğum sonrası ilk hafta boyunca kendimi gergin/sıkıntılı hissettim.				
8. Doğum sonrası ilk hafta boyunca kendimi bunalımda hissettim.				
9. Doğum sonrası ilk hafta boyunca kendimi endişeli hissettim.				
10. Doğum sonrası ilk hafta boyunca kendimi fiziksel olarak iyi hissettim.				
11. Doğum sonrası ilk hafta boyunca kendimi çok yorgun hissettim.				
12. Hastaneden eve geldiğimizde eşim bazı uygulamalarda bana destek oldu.				
13. Doğum sonrası ilk hafta boyunca eşim bana duygusal olarak destek oldu.				
14. Doğum sonrası ilk hafta boyunca eşimin ailemizle ilgilendiğini hissettim.				
15. Doğum sonrası ilk hafta boyunca aile bireyleri olarak birbirimize yakınlaştığımızı hissettim.				
16. Doğum sonrası ilk hafta boyunca her ihtiyacım olduğunda ebe/hemşire ile iletişim kurabilmem mümkündü.				
17. Bana, doğum sonrası ilk hafta boyunca emzirme ile ilgili yeterli destek sağlandı.				
18. Doğum sonrası ilk hafta boyunca emzirme sorunsuz devam etti.				

NOT: Ölçek araştırmacılar tarafından izin alınmadan kullanılabilir.